

FUNDACJA GENERALNEJ ELŻBIETY ZAWACKIEJ
pomorskie Armii Krajowej
Krajowej Służby Polek
ul. Jamurus 83, tel. 0043 56 65 22 186
mail: tsapak@wp.pl; www.zawacka.pl
956 16 25 127; REGON 870502736
KRS 00000 41692
ul. 82 1090 1506 0000 0000 5002 0244

poprzedni nr K-182

T 101
/ 45

Grudziądz
Chełmno
AK

++

Frąckowska Helena
ps. „Jalaszko.” zam. Nidecha

K-182/182 Pom.

SPIS ZAWARTOŚCI TECZKI — Frąckawska Helena

T: K.182/182 Pom

Grudziądz Chetmno AK

I. Materiały dokumentacyjne

I/1 – relacja właściwa K. 4 s. 1-6

I/2 – dokumenty (sensu stricto) dot. osoby relatora —

I/3 – Inne materiały dokumentacyjne dot. osoby relatora —

II. Materiały uzupełniające relację K. 1 s. 1

III. Inne materiały (zebrane przez „relatora”):

III/1 – dot. rodziny relatora —

III/2 – dot. ogólnie okresu sprzed 1939 r. —

III/3 – dot. ogólnie okresu okupacji (1939 – 1945) —

III/4 – dot. ogólnie okresu po 1945 r. —

III/5 – Inne...

IV. Korespondencja —

V. Wyplisy ze źródeł (tzw.: „nazwiskowe karty informacyjne”) K. 13

VI. Fotografie for ak

I/1. Relacja - Frąckowska Helena:

1. Inf. o działalności Frąckowskiej Heleny
sam. Niemieckiej autorstwa Elżbiety
Zawackiej, rękopis z 25.08.1979, oryg. k. 1 s. 1
2. Inf. o Helenie Frąckowskiej
autorstwa Zygmunta Wardzińskiego,
rękopis oryg. k. 2 s. 2-5
3. Relacja Marii Frąckowskiej,
rękopis oryg. z marca 1980 k. 1 s. 6

rod 1945 v

++ Fryczkowska Helene z d. zamężna Wielecha
6X51 urodz. 22 maja 1916 r. Czetumio

rodzice Maria z d. Golebiewska i Władysław
ojciec cukiernik, mąż oficer zawodowy
miasta absolutorium polonistyki w Warszawie 1939 r.
adres siostry Marii Fryczkowskiej
86-200 Czetumio, ul. Piłsudskiego 2

Przed wojną studentka, maturę w Czetumiu 1935 r.

W czasie okupacji przebywała w Czetumiu
od 1941 r. lub 42 pracowała jako wysłaniec
w Kreisbauernschaft w Czetumiu (przejęła
wielki majątek po ojcu), od VII 44
jako robotnica stolarza w kółku w To-
rumiu. 20 I 45 uciekła z Torunia do domu
i potem z Zygmuntą Władysławową do Fry-
burga Szwajcarskiego - XI 1945; tam wyjechała
wroczyła do Polski koniec 1945 r. do brzozi, gęsi
w Warszawie 1946 r. uciekła do Smoleńska

Relacyjnie siostra, Maria Fryczkowska
mi zwa dążyła do PK

Była zaproszona przez prof. Guttsche
razem z siostrą p. Margarytą do
tajnego nawiązania

Kiedy razem z siostrą Janiną (razem
zaproszone) pojechały do Bydgoszczy,
Janina miała gazetki; Hela z jakimiś
sprawami konspiracyjnymi
mi była aresztowana

Zmarła 6 X 1951 r. w Warszawie
25 VII 79 Fryczkowska

rel

Filadelfia, U.S.A.
6 sierpnia 1957

182/1
①
3

Pani Helena⁺⁺ Trąbkowska uczyła mnie
języka i literatury polskiej w czasie okupacji
niemieckiej w ciągu lat 1941, 1942, 1943,
and 1944. Lekcje odbywały się w jej mies-
zkaniu lub na spacerach. Pani Trąbkowska
uczyła przez dyskusje, poprawiała moje wypra-
cowanie, sugerowała (~~przebrała~~) ~~lekturę~~
książki i prace naukowe do czytania.
(Oczywiście posiadanie polskiej książki już
było nielegalne ale p. Trąbkowska i ja
ukryliśmy nasze prywatne biblioteki
i wznieśliśmy książki z znajomymi,
np. prof. Biesiek, p. Proba). Ja nie zda-
wałem sobie sprawy, że p. Trąbkowska
uczyła innych - wdoświadczony uczył się to
w łazience, ~~ale~~ w 1943 and 1944
~~zaczęła~~ Pani Helena zorganizowała abym i ja
zaczęła uczyć indywidualnych uczniów -
i ja też zaczęła - 2 lub 3 dzieci w wieku szkolnym
(około 8-10 lat) zapamiętałem ich nazwiska
(dzieci krawców) chętnie - niekiedy koło internatu.
W roku 1959 ja ukończyłem III klasę
gimnazjalną, z panios Helena pokryliśmy ~~całkowicie~~

Kurs j. polskiego równoczesny program IV klasy
gimnazjalnej i I klasy liceum humanistycznego.
Dodatkowo dyskutowaliśmy literaturę europejską
i ogólnowiatową (Amerykańską, polską, i polsko-
amerykańską.) Lekcje nie odbywały się regularnie,
jednak raz na tydzień to było naszym
celem ~~ideologicznym~~ - jeśli pani Helena. Jej byłym
w Chłonnice równocześnie to nie zawsze się zdarzało.

Kurs p. Heleuy nie ograniczył się tylko do Techniki
fiszekowej czy gramatyki i literackiej analizy.
P. Helena kochała literaturę i była w stanie
podać jej ^{własną} dedykację i samostanowienie humanis-
tyczne do jej uczenia.

Powodem wyznaczenia ocen p. Heleuy
był mój własny ~~okólny~~ ^{okólny} ~~okólny~~ ^{okólny}. W roku 1945-
w marcu zdałem egzamin wstępny, który do
gimnazjum i liceum II Korpusu we Włocławku, zostatem
przyjęty do I klasy liceum humanistycznego - i mój
egzamin z j. polskiego był A - bardzo dobry.

W 1948 roku jui w st. zjednoczonych studiowałem
literaturę angielską w college a literaturę polską
pod prof. Kridlem w Columbia University w Nowym Yorku.
~~Wizji~~ (M.A.). Później prac studiowałem w
University of Pennsylvania we Filadelfii pod
prof. Giergielewiczem w celu otrzymania
doktoratu w literaturach słowiańskich. Obecnie
jestem kierownikiem wydziału angielskiego

w Montgomery ^{County} Community College blisko Filadelfii i pref- (3) 5
sorem angielskiego i literatury porównawczej.

Do zarządem pracy konspiracyjnej, około roku 1941-
kiedy w okresie ja i inni (np. Henryk Mroczek i Zygmunt
Szyja) zorganizowaliśmy wydziałek - oficjalnie tajny,
do naszego byłego miasteczka oboru hercebskiego w
Borach Tucholskich. Potem ~~w tej~~ zbiraliśmy się
w domu lub w lesie w mającej grupie i
dyskutowaliśmy sprawy narodowe - dalszą naukę,
literaturę, itd. z p. profesorem Bieszkim - naszym
do laty nauczycielem łaciny w gimnazjum
w Chelmnie. To było autorskim grupie kolegów
oto w Świeciu (Borów, Ościs i inni) z którymi
się spotykaliśmy i dyskutowaliśmy ogólnie sprawy
narodowe. ~~W tym~~ Ja wiodłem jej jako współ-
lider w literaturze - ja szczególnie kiedy zarządem
moją studiów z p. Helewa, Orlinac trawnowatem
się w wykształceniu wojskowym.

Do pracy konspiracyjnej wojskowej wprowadziłem
mnie p. Helewa około r. 1943. Nie pamiętam
nazwy - lub nie pamiętam - nie pytałem się o to
szczegółowo. Ufałem całkowicie p. Helewi, że miał
kontakt z jednymi osobami i miałem pod ręką trzy inne
(mniejsze - wiodłoby się - w moim wieku). Nie pamiętam
zbiraliśmy materiały wojskowe: rękopisy, mapy, plany, itd.
mapy, itd. ~~W arizku z moją pracą jechałem~~
do Bydgoszczy ~~do Berlina -~~
Zygmunt Wardziński

- 1) Pami. Pawłowska Stefania absolwentka nie była jej rodzajem wadomoni.
 Mieszkała w Lepnie, córka jej, obecnie Przybyłska - siostra. Oba bardzo
 często pracowały. Mąż był w K.C. Łagrze - Mamy raporty p. Chodurki
 z Koniakowa, ona była sprzątaczką. - Pami. Pami. podawata dane z archiwum
 pami. z Warszawy. Sgoliła w doborze (takie może być powodem), że obywatel
 jeżeli nie kompensacja. Pami. listy otrzymać, ale namie już rodzajem
 odprzedać nie dać - nie konie. I p. przekonywaniu Anglików - nie wie
 Oba był dla angielskich głębi i byli tam rodmier Rosjanin.
- 2) Siostra moja Helena rozmarła, nie gada, obywatela, a i wnie spolecz
 wchodziły w rubry jej pracy konspiracyjnej. Pami. Margot
 nie mogła, wykonywała inne prace - pami. z d. Jędrzej (H. i br. i br.
 pami.)
 Nie pamięta jej pseudonimów.
- 3) Prof. Jutche otrzymała gazetki: wprowadzenie. Spora ilość.
 Druki - Należy nie pamiętać. Otrzymała od ps. Kudrzej
 Siostra jej - mieszka w Warszawie. Pracuje lub pracowała w F.K.O.
 Pami. Kochanek. Przemysław Kudrzej P. J. - jędrzej z Bydgoszy
 do p. Lipskiego (był a kaster lub dyktarowa).
 Raporty p. Mistrza Kowala z Bydgoszy, on wie dobrze.
 Przemysław był dla potrzebujących.
 O p. Kudrzejów kief' nie wiem nie więcej poza tym, że
 wpadła w nie bezpa, gdy została parę dni do uboru Anglików.
 Nie wiem kogo pytać w kt. kief' nie pamięta.
- 4) Pami. Bronisława Hanna (Amara k. 2. 80 r.) dawata dużo kart
 na mapie dla Polaków gdzie były dłużej - opowie w obszarze ziemie.
 kied i k. Pami. tym dostawcami jej dłużej siostrin i innych
 rezy, pozycja partii kieszon do obywat. K. z Pami. Margotów
 rodmier siostry parę Anglikom -
 pami. Margot od 1931 - 1933 w Chłdumie
 od 1934 - 1935 w Prudniku
 od 1935 r. dawną w Chłdumie
- 5) Pami. Kępkik miłkła w Bydgoszy gestowa - nie pamięta. Pami. K.

II. Materiały uzupełniające relację -
- Frańkowskie Helena:

1. Nota biograficzna sporządzone przez
Łarkiewską Helinę 11.05.1976, napis omył. k. 1 s. 1

182 Pom

1

O Heli Frąckowskiej z Chełmna.

Była moją koleżanką szkolną z gimnazjum. Była o rok ode mnie starsza i uczęszczała do wyższej klasy. Bywałam u nich w domu, gdyż przyjaźniłam się z jej siostrą Janiną, w moim wieku i z mojej klasy. Helena ukończyła gimnazjum chyba w 1935r., potem studiowała w Warszawie, zdaje się, filologię polską.

Nie pamiętam, gdzie przebywała w czasie okupacji i co robiła. Spotkałam ją kilka razy po wojnie w Chełmnie. Była wtedy już mężatką, ale nie znałam jej nowego nazwiska. Na stałe mieszkała w Warszawie, a do Chełmna przyjeżdżała do swojej rodziny. Zmarła około 15 lat temu, /nie pamiętam, kiedy/ zdaje się w Warszawie, na białaczkę.

Chełmno, dnia 11.V.1976r.

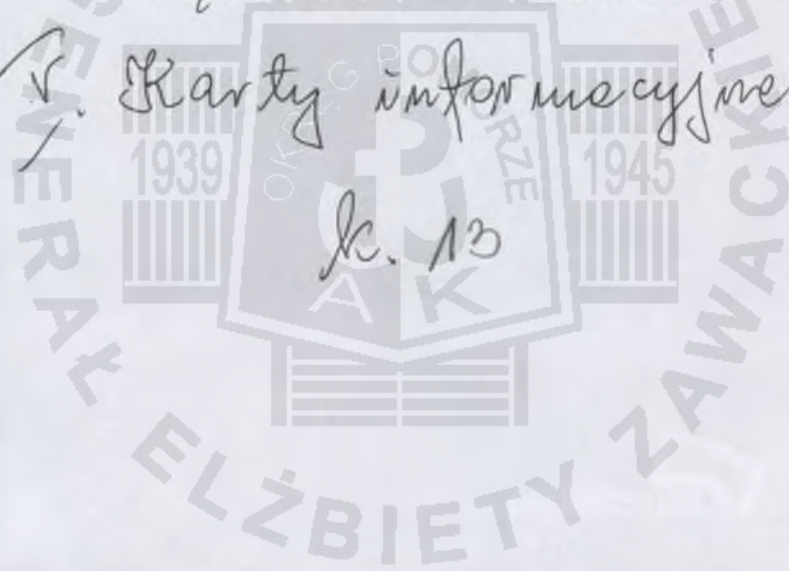
Łukierska Halina

T:K: 182/182 Pom. Grudziądz

Trąbkowska Helena

→ Karty informacyjne

k. 13

Frychowska Bronisława
3-cie siostra - sama jej nie ++

182 Pam

Frychowska Helena
z Chędnem

206 mel Zalkowski
178 Pam

rodziny jej i rodziny siostry Chędnickiej
Helena z Roznowa

jej matka / parochy 192 Pam ma siostrę
Janinę Frychowską w Warszawie, do której odpisała (o młodości)

Frychowska H i J pracowały w H. nauce

żona Kwiatkowska - Romanowa miała o. putny

pracy H Frychowskiej w ZHP

H Frychowska, w p. Saramie z Chędnem, re-
przyjęła przez K. Kawalerzyk

182 Pom

IFK
Ciechanów

~~++ Frochowska Helena z męża Kiecko~~

~~! f Sacha podaje, że była studentką filologii
i była Izemierką do Rosalicykomy do Bydgoszy
(do Bendiga mieszkała?)~~

~~res. nr. 264/79~~

~~może to "M. Halak"~~

M Frochowska z Ciechanowa ma siostrę w Poznaniu
Porywickowska ul. Krasinowska 94 II p

K

1. ^{1/2} 2. 182/Pow. 3. $\frac{AK}{Chetunio}$ 3
 4. Frackowska Helena 5. Frackowska
 2 usia Michala 7.
 6. - - - -
 8. Wladystaw Maria 9. wr. 22. V. 1916 r. w Chetunio
 10. Chetunio 11. Kucosta 6. 10. 1957
 12. Relacja p. Galicji i Halicy od 1797 r.
 K 112 / 19326
 144 / 23103
 par. od. 264/2 J. Sachy
 vete

Wypis z księgi pamiątkowej
Lecznicy Chłopsko-Rydgoskiej

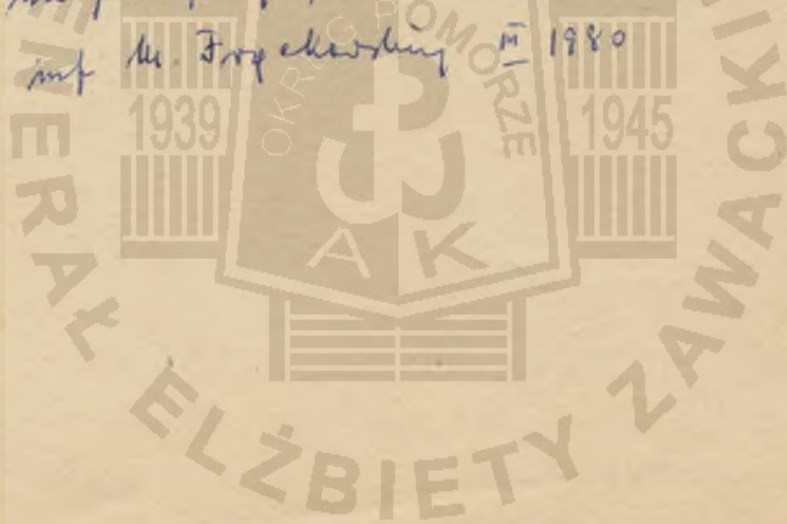
4

Fregellowska Helena
wg inf. prof. Gutsche, w której sędziata przy się
H. Fregellowska zajmowała się przez ostatnie
czas innymi sprawami kandydatury
nie pamięta ps, siostra męża, z Helene

inf. dr. Fregellowska 1980

1939

1945

FUNDACJA GRUDZIŃSKA
242-176
Frąckowska Helena
być zaprzysiężona przez
T. Gutschera i prowadzić
tajne nauczanie z zakresu
sekcji średniej i polskiego
i historii w Chodzieży

Ob. T. Kępcowski, wesp. Grudzińska
511-97
Ja/3

Frechowska Helena

okręg Chetanus
AK (WSK) 7

c. Władysław i Mari

członek WSK w Chetunowie
gromadzka mut. apteczna

nr. 22 / 1916
w Chetunowie

relacja w sprawie

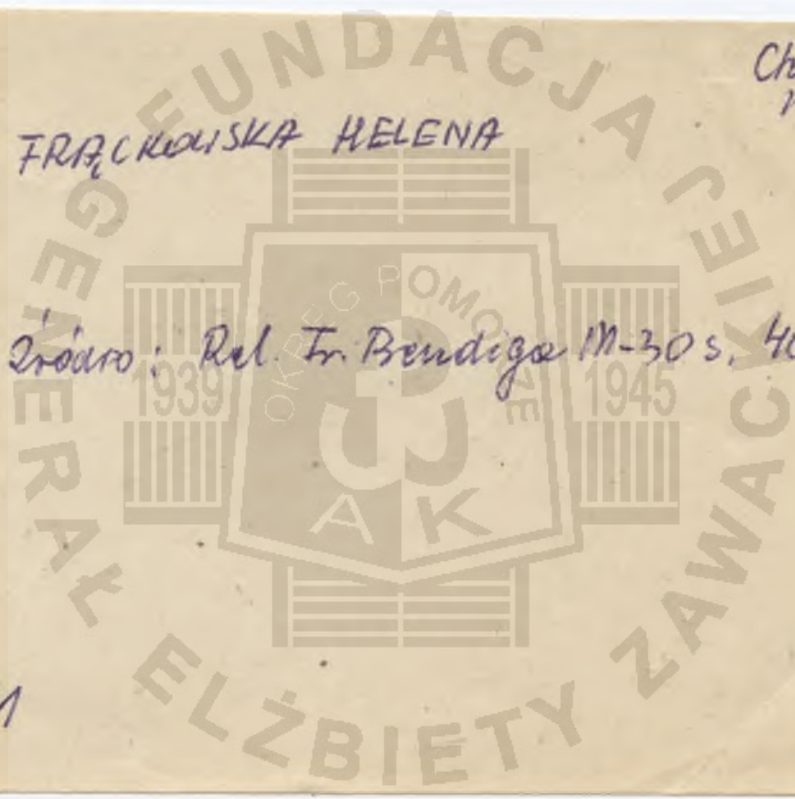
WSK H.

FRĄCKOWSKA HELENA

Chetimo
MSK 8

Źródło: Rel. Fr. Bendiga M-30 s. 40, 67

A2ak 91

FUNDACJA

Grudziądzka 9
212-111

Fraczkowska Helena
prekazywała teksty i apteki
w Lisenie na potrzeby
Kontspiraacji i prawnictwa
tajne nawiązanie w Chotmanie

1933 1943
AK
Zob. T. Katalowski insp. Grudziądzka
011-97

Ia/2

AK_10
Chelmino

Frajdowa Helena

Odbierała leki z apteki ió dziecię na potrzeby
AK po adresowaniu 14. Chmielowskiej.

rob. W. Janzycki Konspiracja cielem nr 39-115
str. 13

21

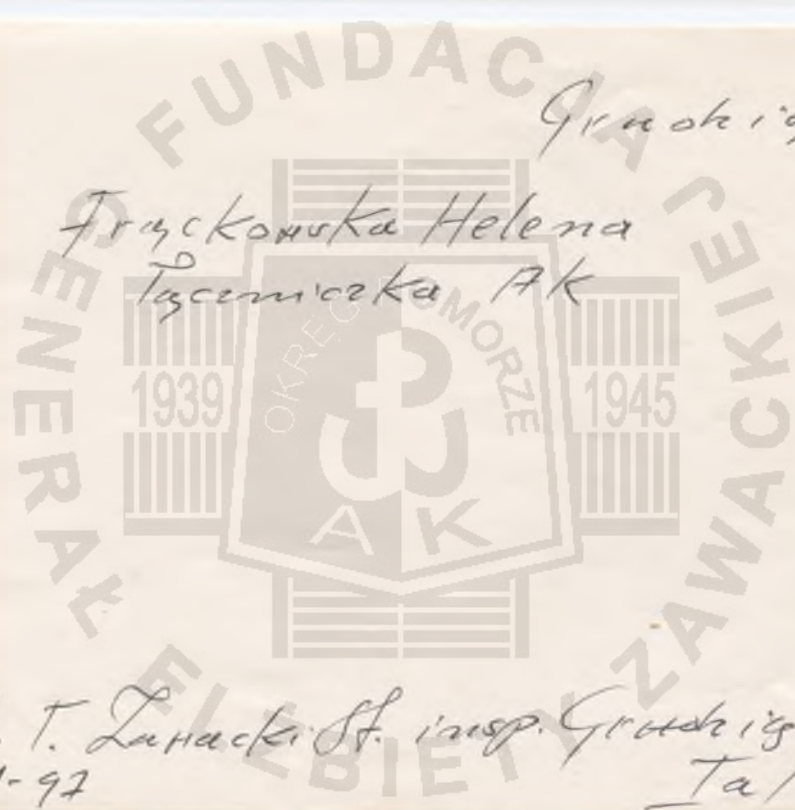
Frąckowska Helena

Gmudziędz
AK
M

T.: Chwałowska Helena, Insp. Gmudziędz,
K-58, I, 1/8.
MG 194

Gracze i gdańskie

Trzaskowska Helena
Tyceniowska AK

Rob. T. Latacki St. insp. Gracze i gdańskie
OM-97 Ta/6

2/

CHELMNO
AK

FRACKOWSKA HELENA

13

Ur. 22. 05. 1916 r. w Chełmie, córka
Władysława i Marii.
Łączniacka między Chełmem
a Bydgoszczą.

AK ma Pomorzy, s. 149

ARCHIWUM
Elżbiety Zawackiej
poz. 182 / Pom.
data wpływu 1977

Chetunio, ul.
Frąckowska Maria

Chetunio
Janina
++Frąckowska Helena

Frąckowska Helena

